

תכלית תקיעת שופר לעורר הארת אור פני מלך חיים בראש השנה תוקעים בשופר לעורר מדת "זאמת" לכן בשבת שמתגלה "זאמת" אין תוקעים בשופר

נכפים ואינם מתעוררים בעולם. הרי מבואר כי בשבת קודש אין הדין שולט כלל בעולם, לכן אין צורך בתקיעת שופר להמתיק הדין שיעמוד הקב"ה מכסא דין וישב על כסא רחמים, כי עיצומה של קדושת שבת ממתיק את הדינא קשיא והדינא רפיא. והוסיף על כך רמז נאה, כי שב"ת בגימטריא קשי"א רפי"א, ללמדנו שקדושת שבת ממתיקת דינא קשיא ודינא רפיא.

וכן מבאר ה"דברי חיים" (ראש השנה ד"ה בפסוק תקעו) הטעם שאין תוקעים בשבת:

"דהנה בשבת אין תוקעין, ונראה לי דאף על פי כן מתוקן ממילא כמו בתקיעה ממש, דהנה מבואר בגמרא (שבת יב.) דבמבקר החולה אומרים יכולה היא שתרחה, והיינו שבכח קדושת השבת בא הרפואה בלא צעקה ותפלה, כמפורש שם בפירוש רש"י ז"ל, וכמו כן גבי תקיעות שהוא לעורר רחמים רבים מלמעלה, ושבת קודש מקור הרחמים וממילא בא הרחמים לכל ישראל."

וכן כתב ב"דרשות חתם סופר" (חלק ב דף שסא טור ג ד"ה כתיב): "והענין כשחל בשבת אזי מקדושת שבת מדת הדין מבוסס וממותק, ומשום הכי יכלו חכמים להעמיד דבריהם שלא לתקוע, כי בלאו הכי הדין רפה וממותק."

ונראה לבאר לפי זה מה שנימקו חכמינו ז"ל הטעם שביטלו תקיעת שופר בשבת מחשש חילול שבת, כי התכוונו לרמז בכך כי התקיעה בשופר בשבת יש בה זלוול בקדושת השבת, כאילו אין בכוחה להפוך מדת הדין למדת הרחמים, ועל ידי זלוול זה עלולים לבוא ח"ו לידי חילול שבת בבחינת (אבות פ"ד מ"ב): "עבירה גוררת עבירה".

אדמומית פני התוקע בשופר לעורר אור הפנים מדת "זאמת"

רחש לבי דבר טוב להעלות על שלחן מלכים ביאור חדש, הנוגע לשני ימי ראש השנה הבאים לקראתנו לשלום, לבאר מה שביטלו חכמינו ז"ל מצות תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת,

ד' אמות ברשות הרבים כדי ללמוד ממי שבקי, הלא יש לכך עצה לתקן כי רק בעל תוקע מומחה יתקע בשופר.

כל הספרים הקדושים נמנו וגמרו, כי הטעם הפנימי שביטלו חכמים מצות תקיעת שופר בשבת, הוא דוקא משום שתכלית התקיעות היא שיעמוד הקב"ה מכסא דין וישב על כסא רחמים, לכן אין ראוי לתקוע שופר בשבת, כי קדושת השבת עצמה יש בכוחה להפוך מדת הדין למדת הרחמים, כמבואר במאמר הזוהר הקדוש שאנו אומרים בתפלת ליל שבת (פרשת תרומה קלה):

"כַּד עֵייל שְׁבֵתָא אִיהי אֲתִיחַדַת וְאֲתִפְרָשֵת מִסְטָרָא אַחְרָא, וְכַל דִּינִין מִתְעַבְרִין מִינָה... וְכַל שׁוֹלְטָנֵי רוּגְזִין וּמְאָרֵי דְדִינָא פְּלָהוּ עֲרֻקִין וְאֲתַעְבְּרוּ מִינָה". פירוש: "כאשר השבת נכנסת, היא מתייחדת ונפרדת מכוחות החיצונים, וכל הדינים מסתלקים ממנה... וכל שליטי הרוגז ובעלי הדינים, כולם בורחים ומסתלקים ממנה".

ה"בני יששכר" (שבתות מאמר א אות ו) מבאר בדרך זו איך נמתקים הדינים בראש השנה שחל בשבת, על פי מה שמביא רבינו האריז"ל ב"שער הכוונות" (ראש השנה דרוש ב) בשם הזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלא): הטעם שראש השנה הוא שני ימים, כי ביום ראשון דן הקב"ה את העולם בדינא קשיא שהוא דין קשה, וביום השני הוא דן אותם בדינא רפיא שהוא דין רפה.

לכן נתן לנו הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שני ימים של ראש השנה, כדי שביום הראשון נמתיק את הדין הקשה וביום השני נמתיק את הדין הרפה. ומבאר הזוהר כי זהו רמז הכתוב (תהלים פא-ט): "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב" - "חק" הוא דינא קשיא, "משפט" הוא דינא רפיא.

והנה מבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו פח): בענין קדושת שבת: "בְּהִדִין יוֹמָא פֶּל דִּינִין אֲתִפְפִין וְלֹא מִתְעַרְוּ בְּעֻלְמָא". פירוש, ביום זה כל הדינים

לקראת שני ימי ראש השנה, מהשנה החדשה ה' אלפים תשפ"א לבריאת העולם, הבאים עלינו לטובה, דבר בעתו מה טוב להתבונן בשנה זו על השינוי הגדול שיש בין שני הימים, כי ביום השני של ראש השנה שחל ביום ראשון בשבוע אנו מקיימים מצות תקיעת שופר, כפי שכתוב (במדבר טט-א): "יום תרועה יהיה לכם".

אולם ביום הראשון של ראש השנה שחל בשבת, אין אנו תוקעים בשופר לפי תקנת חכמינו ז"ל מחשש חילול שבת, כמבואר בגמרא (ראש השנה כט): כי מן התורה מותר לתקוע בשופר בשבת כי היא חכמה ואינה מלאכה, אולם מדרבנן אסור כמו שמפרש הטעם: "הכל חייבין בתקיעת שופר, ואין הכל בקיאיין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד, ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים".

פתח דברינו יאיר במה שנתייגעו בספרים הקדושים ליישב הפליאה העצומה, איך ביטלו חכמינו ז"ל מצוה כל כך חשובה מן התורה, תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, מחשש שמא יבוא מי שאינו בקי בתקיעות ויחלל את השבת. פליאה זו מתעצמת ממה שמצינו כי בזכות מצות תקיעת שופר עומד הקב"ה מכסא דין ויושב על כסא רחמים, כמבואר במדרש (ויק"ר כט ג):

"יהודה ברבי נחמן פתח, (תהלים מז-1) עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין, בדין הוא עולה. מאי טעם, עלה אלקים בתרועה [אלקים הוא מדת הדין], ובשעה שישאל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב ה' בקול שופר [ה' הוא מדת הרחמים], ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם, והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי, בחודש השביעי".

הנה כי כן איך יעלה על הדעת שחכמינו ז"ל ביטלו מצוה כל כך חשובה כתקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, רק מחשש שמא מי שאינו בקי לתקוע בשופר, יעביר בטעות את השופר

רבינו האריז"ל: התוקע בשופר צריך לכוון באדמימות פניו להמשיך מדת "ואמת" מאור פניו של הקב"ה

מדת "ואמת" היא המדה השביעית העומדת במרכז של י"ג מדות של רחמים והיא שורש לכל י"ג המדות

אור הפנים של הקב"ה מדת "ואמת" נקרא "תרין תפוחין קדישין" כנגד שני צדדי הפנים העגולים כתפוח

על פי מה שנקדים לבאר ולהתעמק בטעם הנשגב שצונו הקב"ה לתקוע בשופר בראש השנה באומרו: "יום תרועה יהיה לכם".

נקדים מה שהביא ה"בני יששכר" (תשרי מאמר ג דרוש 1) בשם רבינו האריז"ל ב"שער הכוונות" (ראש השנה דרוש 2) כוונה נשגבה שצריך התוקע בשופר לכוון כשפניו מאדימים בשעת התקיעות, לעשות בכך אתערותא דלתתא - התעוררות מלמטה, להמשיך מלמעלה את אדמימות אור הפנים של הקב"ה כביכול, שעל כך נאמר (במדבר ו-כה): "יאר ה' פניו אליך ויחונך", שנמשך משם אור נשגב של המדה השביעית מ"ג מדות של רחמים שהיא מדת "ואמת".

לפני שנמשיך בדברי ה"בני יששכר", אשר כדרכו בקודש מבאר לנו את דברי האריז"ל בדרך השווה לכל נפש, נבאר קצת את דברי האריז"ל בענין מדת "ואמת" הנגלית מאור הפנים של הקב"ה, על פי מה שידוע שהקב"ה מתנהג עם ישראל ב"ג מדות של רחמים שגילה למשה רבינו בפרשת כי תשא (שמות לד-1): "ויעבור ה' על פניו ויקרא, ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה" וגו'.

בדברי הקדמונים מצינו הרבה שיטות איך לחלק את י"ג מדות של רחמים, עד שבא רבינו האריז"ל והכריע ברוח קדשו (עץ חיים שער יג פרק יא) כי שני השמות ה' ה' שנזכרו תחילה, הם רק יסוד ושורש לי"ג מדות של רחמים, ואחריהם מתחילים י"ג המדות וסידורן הוא כך: "אל, רחום, וחנון, ארך, אפים, ורב חסד, ואמת, נוצר חסד, לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה, ונקה".

והנה מצינו בזה הקדוש (פרשת נשא קלא): שמכנה את י"ג מדות של רחמים: "תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא". פירוש י"ג תיקונים של הזקן העליון הקדוש. הביאור בזה על פי מה שהביא רש"י בשם המכילתא בפסוק (שמות כ-ב): "אנכי ה' אלקיך", שנתגלה הקב"ה לישראל בשעת מתן תורה "כזקן מלא רחמים". לפי תורת הנסתר הכוונה בזה שהאיר הקב"ה לישראל מאור הפנים, כזקן מלא רחמים שיש לו הדרת פנים מאירים עם לבנונית הזקן, להמשיך עליהם י"ג מדות של רחמים ששורשן בשערות הזקן שעל פני הקב"ה כביכול.

כאן המקום להזהיר שלא נטעה לייחס ח"ו שום עניני הגוף להקב"ה, כי יסוד האמונה הוא שהקב"ה אינו גוף ולא ישיגו אותו משיגי הגוף, אולם על זה כבר נאמר (איוב יט-כ): "ומבשרי אחזה אלוך". וביאר ה"שפת אמת" (פרשת וירא שנת תרנ"ו ד"ה במדרש): "כי הנה כתיב (בראשית א-כ) נעשה אדם בצלמנו, אם כן יוכל האדם להכיר את בוראו

הפנים נמצאים בתווך של הזקן הלבן המקיף את הפנים מכל הצדדים, וכל שאר י"ב המדות מקומן בדיקנא קדישא בזקן המקיף את הפנים.

והנה הארה גדולה זו של מדת "ואמת" שמקומה כאמור בפנים של מעלה, מכונה בזה הקדוש (אדרא רבא פרשת נשא קמא): "תרין תפוחין קדישין עילאין דעתיקא". פירוש, שני תפוחים קדושים עליונים של הסבא שהוא זקן מלא רחמים, כי שני עיגולי הפנים הם בצורת שני תפוחים, ומבואר שם כי על כך נאמר: "יאר ה' פניו אליך ויחונך".

הנה כי כן נשכיל להבין מה שמבאר האריז"ל בכוונת התקיעות, שצריך התוקע בשופר לכוון באדמימות פניו בשעת התקיעות, לעשות אתערותא דלתתא להמשיך מאור הפנים של הקב"ה מדת "ואמת", אשר כפי המבואר בהיותה המדה המרכזית, הרי היא כוללת את כל י"ב המדות הסובבות אותה. הנה קצת מדברי האריז"ל בלשון קדשו:

"נבאר ענין האדם התוקע אשר פניו מתאדמים בעת שתוקע, והוא כי בהיותו תוקע להוציא ז' הבלים וקולות אלו מחוץ לשופר, אז מתעוררים שרשיהם ומקוריהם... אשר בתרין תפוחין דעתיקא ומאירין ומתאדמין פניו. וזה סוד הארת פני התוקע, וגם לסיבה זו נקרא שופר מלשון שופריה דאדם וכיוצא בזה, כי על ידי השופר מתעורר יופי העליון של תרין תפוחין דעתיקא, ומתגלית הארתם למטה בעת תקיעת השופר, כאשר מתאדמים פני התוקע".

מה נפלא להבין בזה מנהג ישראל תורה שהביא הרמ"א (או"ח סימן תפג ס"א): "ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (טו), ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה (אבוההם), וכן נוהגין". ויש לומר כדי לרמז בכך על המשכת אור הפנים תרין תפוחין קדישין, מדת "ואמת" שהיא שורש כל י"ג מדות של רחמים שהקב"ה מאיר לישראל בראש השנה, שמשם זוכים לשנה טובה ומתוקה.

הנה מה טוב לצרף מה שכתב ב"אמרי נועם" (ראש השנה אות ב) כי חודש תשרי הוא כנגד מדת "ואמת", כי בשנה ישנם י"ג חדשים בצירוף חודש

מעצמותו, וכן כתבו המפרשים במאמר (אבות פ"ב מ"א) דע מה למעלה ממך".

פירוש, "דע מה למעלה", אתה יכול להשיג איך הקב"ה מנהיג את העולם מלמעלה, "ממך" מעצמך, שהרי הקב"ה ברא אותך בצלמו ודמותו, כדי שתוכל להתבונן בהנהגת הקב"ה. הנה כי כן זהו גם כן בכלל "מבשרי אחזה אלוך", כי כמו שזקן מלא רחמים מאיר את פניו לצאצאיו, כך מאיר הקב"ה לישראל כזקן מלא רחמים י"ג מדות של רחמים, ששורשן בדיקנא קדישא הזקן הלבן שעל פניו בבחינת: "יאר ה' פניו אליך".

"ונענע לי בראשו" להאיר י"ג מדות של רחמים

על פי האמור נשכיל להבין מעט מזעיר מאמר נורא בגמרא (ברכות ז): "תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע, פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי ישמעאל בני ברכני, אמרתי לו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ותתנהג עם בניך במדת הרחמים, ותיכנס להם לפנים משורת הדין, ונענע לי בראשו".

הביאור בזה כי כשביקש הקב"ה מרבי ישמעאל כהן גדול בקדשי הקדשים: "ישמעאל בני ברכני", הבין כי רצונו יתברך שיעורר על ישראל י"ג מדות של רחמים, לכן בירך את הקב"ה שירחם על בניו לפנים משורת הדין, כמו שדרשו בגמרא (ברכות ז): מה שכתוב ב"ג מדות של רחמים (שמות לג-ט): "וחנותי את אשר אחון, אף על פי שאינו הגון, ורחמתי את אשר ארחם, אף על פי שאינו הגון". ועל כך מסיים רבי ישמעאל: "ונענע לי בראשו", שקיבל הקב"ה תפלתו ונענע לו בראשו, להמשיך י"ג מדות של רחמים מ"ג תיקוני הזקן שבראשו.

נחזור לדברי רבינו האריז"ל שמגלה לנו ברוח קדשו, כי המדה השביעית מ"ג מדות של רחמים מדת ואמת, שהיא המדה המרכזית בהיותה מוקפת בשש מדות לפנייה ובשש מדות לאחריה, מקומה באור הפנים של הקב"ה כביכול, בשתי הלחיים של הפנים מימין ומשמאל שאין בהן שערות כלל, שגם

גילוי אור הפנים מדת "ואמת" בזכות בירור התורה לאמיתת

נחזור לדברי ה"בני יששכר" שמבאר בדברי קדשו, איך אנו זוכים להמשיך את אור הפנים מדת "ואמת" על ידי מצות תקיעת שופר, שהרי ברור כי מה שאנו מעוררים את אור הפנים של מעלה על ידי אדמימות הפנים של התוקע, הוא רק בזכות מצות תקיעת שופר, הנה כי כן עדיין צריך ביאור איך על ידי תקיעת שופר אנו מעוררים מדת "ואמת".

וביאר הענין על פי מה שהניח יסוד גדול, כי כאשר ישראל עוסקים בתורה ומבררים איך לקיים המצוות לפי ההלכה בדרך "אמת" לאמיתת של תורה, הם זוכים מדה כנגד מדה להמשיך מדת "ואמת" מאור פני מלך של מעלה. לפי זה קובע ה"בני יששכר" בלשון קדשו:

"כאשר תתבונן בכמה מצוות אשר יש בהן ספיקות אופן עשייתם, יקשה למה לא ביארה לנו התורה בפירושו. אך הוא נסיבה מאת השי"ת אשר ישראל יפללו בדבר ויסתפקו אם לעשות כך או כך, ועל ידי זה יעשו מספק כל האופנים המועילים, דכולהו מיצרך צריכי בגבהי מרומים, ואם כן ישראל בפלפולם בתורה מכוונים אל האמת, ועל ידי זה מעוררים מדת ואמת מדה השביעית שבי"ג מדות, הוא סוד הארת פנים".

בדרך זו ממשיך ה"בני יששכר" לבאר, איך אנו זוכים לגלות אור פני מלך מדת "ואמת" על ידי מצות תקיעת שופר, כי בתורה כתוב סתם: "יום תרועה יהיה לכם", ולא נתפרש אם צריך לתקוע בשופר או בחוצצרה, וכן לא נזכר רק קול של תרועה ולא של תקיעה, אלא שחכמינו ז"ל דרשו בגמרא (ראש השנה לד.) גזירה שוה, בראש השנה כתוב (שם) "בחודש השביעי" וביובל כתוב (ויקרא כה-ט) "בחודש השביעי", מה יובל צריך שופר כמו שכתוב (שם): "והעברת שופר תרועה", אף בראש השנה צריך שופר.

מגזירה שוה זו למדו חכמינו ז"ל עוד, מה יובל צריך קול של תקיעה לפני התרועה ולאחריה, כי ממה שכתוב: "והעברת שופר תרועה", אנו למדים שלפני התרועה צריך להעביר קול של תקיעה שהוא קול חלק שאינו מקוטע, וממה שכתוב (שם) אחרי התרועה: "תעבירו שופר בכל ארצכם", אנו למדים שצריך להעביר קול של תקיעה אחרי התרועה, לכן גם בראש השנה צריך להעביר קול תקיעה לפני התרועה ולאחריה.

אולם עדיין אין אנו יודעים אם התרועה היא קול של "גנוחי גנח", כאדם המשמיע אנחה הכלולה מג' קולות כמו השברים, או "ילולי

מנהג ישראל תורה לאכול תפוח בדבש בראש השנה, לרמז על אור הפנים שממשיכים בתקיעת שופר

**בני יששכר: על ידי שאנו עוסקים בתורה
ומבררים את ההלכות לאמיתת של תורה ממשיכים מדת "ואמת"**

**האות ו' של "ואמת" היא רמז על תורה שבעל פה
הכלולה מו' סדרים שבה מבררים האמת של תורה שבכתב**

לעולם]... וּבְגִינְיָהוּן אֲתֵקִים [ובגללם נתקיים] בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, וְתֵאנָא, מְהֵי תְּפֻחִין נְפֻקִין חַיִּין לְעֵלְמָא [מתפוחים אלו יוצא חיים לעולם]... פְּתִיב יָאֵר ה' פְּנֵי אֱלִיךָ. וְכֵתִיב בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ אֱלִין אֵינוֹן תְּרִין תְּפֻחִין".

חשבתי דרכי להוסיף תבלין לבאר למה על ידי גילוי אור פני ה' נמשכים חיים לתחתונים בבחינת "באור פני מלך חיים", על פי מה שנתבאר כי מאור הפנים נמשכת מדת "ואמת", והנה מצינו בכתבי רבינו האריז"ל כי מדת "ואמת" היא סגולה נפלאה לעצור את המגפה, על ידי שממשיכים את האות א' בתוך אותיות מו"ת ונעשה מזה צירוף ואמ"ת.

דבר זה למדנו מדברי ה"דגל מחנה אפרים" (פרשת קרח) שכתב לפרש מה שכתוב במגפה שפרצה בישראל, בעקבות המחלוקת של קרח ועדתו (במדבר יז-טו): "וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה". וצריך ביאור לשם מה שב אהרן אל משה. זאת ועוד, איך על ידי ששב אל משה נעצרה המגפה.

וביאר בדברי קדשו על פי המבואר בכתבי האריז"ל (שער היחודים פרק יג), כי בשעת המגפה יכוון בשם קדוש מה"ש שהוא אותיות מש"ה. והנה שם זה במילואו מ"ם ה"א שייך בגימטריא מו"ת, ויכוון להמשיך את האות א' להכניסה בתוך אותיות מו"ת [להלן נבאר כי א' זו נמשכת על ידי לימוד התורה שצוה לנו מש"ה שהוא השם מה"ש], ונעשה מזה צירוף ואמ"ת שהיא המדה השביעית מי"ג מדות של רחמים המבטלת מו"ת. הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "וישב אהרן אל משה", ששב לכוון את השם מה"ש שהוא אותיות מש"ה ועל ידי זה "והמגפה נעצרה".

מעתה יאירו עינינו להבין ביתר שאת דברי ה"בני יששכר", שהתוקע בשופר צריך לכוון להמשיך באדמימות פניו את אדמימות אור פני מלך של הקב"ה, כדי להמשיך משם חיים בבחינת "באור פני מלך חיים", ולפי המבואר נמשכים משם חיים, כי הקב"ה מאיר מאור הפנים את המדה השביעית ואמ"ת, שהאות א' שבה מפרידה בין ג' אותיות מו"ת לבטל את המות ולהמשיך את החיים.

העיבור אדר שני, שהם מכוונים כנגד י"ג מדות של רחמים, אלא שבשנה פשוטה נכללים שני חדשי העיבור באדר אחד, יוצא לפי זה כי החודש השביעי תשרי מכוון כנגד המדה השביעית "ואמת". לפי המבואר הרי זה מתאים להפליא לדברי האריז"ל בענין כוונת התקיעות, שצריך התוקע בראש השנה שהוא ראש חודש תשרי לכוון להמשיך מדת "ואמת".

ומה נעים לפרש בזה מאמר שלמה המלך החכם מכל אדם (קהלת ח-א): "חכמת אדם תאיר פניו". ויש לומר שרמז בכך על דברי האריז"ל, שצריך התוקע בשופר לכוון באדמימות פניו בעת התקיעות, לעורר את אור הפנים של מעלה. והנה מבואר בגמרא (ראש השנה כט:) כי תקיעת שופר היא "חכמה ואינה מלאכה". הנה כי כן זהו שאמר: "חכמת אדם", של התוקע בשופר שהתקיעה היא חכמה, "תאיר פניו", באדמומית להמשיך את אור פניו של הקב"ה בבחינת: "ה' באור פניך יהלכון".

"באור פני מלך חיים" בגילוי אור הפנים נמשכים חיים

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, להשתעשע בדברי ה"בני יששכר" שמבאר הענין שצריך להמשיך בראש השנה את אור הפנים של הקב"ה, על פי מה ששינוי בגמרא (ראש השנה לב:) כי בראש השנה: "מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו".

והנה מקרא מלא דיבר הכתוב (משלי טז-טו): "באור פני מלך חיים". פירוש, כשמתגלה אור פני מלך נמשכים משם חיים. לכן בראש השנה שאנו מתפללים: "זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים, למענך אלקים חיים", יש ענין גדול להמשיך אור הפנים של הקב"ה, כדי להמשיך משם חיים בבחינת: "באור פני מלך חיים".

ויש להעיר כי מצינו דברים מפורשים בדברי התנא האלקי רשב"י כי מאור הפנים נמשך חיים, כמבואר בזהר הקדוש (אדרא רבא פרשת נשא קלג):

"פְּתַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְאָמַר, (שיר השירים ב-ג) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'... כֵּן קוֹדֵשׁ אֵשׁ בְּרִיךְ הוּא תְּרִין תְּפֻחִין [כך הקב"ה יש לו שני תפוחים שבהם מאיר

בני יששכר: "אשרי העם יודעי תרועה", שיודעים כוונת השופר, ה' באור פניך יהלכון", להמשיך אור הפנים

בתקיעת שופר מעוררים אור הפנים כדי להמשיך משם חיים כמו שכתוב "באור פני מלך חיים"

רבינו האריז"ל: כוונת עצירת מגפה היא להמשיך את האות א' לאותיות מו"ת כדי לעשות צירוף ואמ"ת

יש להוסיף עוד על פי הידוע מדברי המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעוזריטש זי"ע, כי י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן מכוונות כנגד י"ג מדות של רחמים, ועל ידי שאנו עוסקים בתורה שבעל פה הנדרשת בי"ג מדות אנו מעוררים י"ג מדות של רחמים, לכן על ידי שאדם מאיר את פניו לברר את ההלכה בתורה שבעל פה בי"ג מדות, הרי הוא זוכה לעורר הארת פניו של הקב"ה בי"ג מדות של רחמים, שהמדה המרכזית המאירה לכל המדות היא מדת "ואמת" אור הפנים.

על פי האמור ירווח לנו לפרש גם כן מקרא שכתוב: "חכמת אדם תאיר פניו". כי אדם שזוכה לעסוק בחכמת התורה שבעל פה, לברר את מצוות התורה בדרך "ואמת" אליבא דהלכתא, הרי הוא זוכה להמשיך את אור הפנים של הקב"ה מדת "ואמת", ועל ידי זה תאיר פניו של העוסק בתורה מאור הפנים של הקב"ה.

"כתפוח בעצי היער"

תרין תפוחין קדישין מדת "ואמת"

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה שדרשו בגמרא (שבת פח.): "מאי דכתיב (שיר השירים ב-ג) כתפוח בעצי היער וגו', למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך, מה תפוח הזה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע". ותמהו בתוספות (ד"ה פריו): "תימה שמכאן קרא כתפוח בעצי היער, דבאי קרא לא נמשלו ישראל לתפוח אלא הקב"ה, דכתיב כן דודי בין הבנים".

ונראה ליישב קושיית התוספות על פי מה שכבר למדנו מדברי רשב"י שדרש מקרא זה "כתפוח בעצי היער", על אור הפנים תרין תפוחין קדישין שהקב"ה מאיר משם לישראל מדת "ואמת", וכבר למדנו מדברי ה"בני יששכר" שהקב"ה מאיר לישראל מדת "ואמת", בזכות שעוסקים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה לברר את האמת.

נקדים עוד מה ששינוי בגמרא (שם): "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ויבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע". ופירש בשל"ה הקדוש (תולדות אדם רמזי

א' בתוך אותיות מו"ת ונעשה מזה צירוף ואמ"ת המבטלת את המות. וזהו שתיקנו לברך אחרי העליה לתורה: "אשר נתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו", כי על ידי העסק בתורת אמ"ת אנו מבטלים את המיתה וזוכים לחיי עולם.

אות ו' של "ואמת" ששה סדרים בתורה שבעל פה

ונראה להוסיף תבלין לדברי ה"בני יששכר", לבאר לפי זה מה שהוסיף הקב"ה את האות ו' במדת "ואמת", על פי מה שידוע כי אי אפשר לקיים כראוי המצוות בתורה שבכתב, כי אם על ידי בירור ההלכות בתורה שבעל פה הנדרשת בי"ג מדות, כמו במצות תקיעת שופר שלמדו חכמינו ז"ל בגזירה שוה מיובל, שצריך לקיים מצוה זו בשופר והקולות של תקיעה שברים תרועה תקיעה שצריך להשמיע.

והנה ידוע עוד כי השורש של תורה שבעל פה הוא ששה סדרי משנה שעליהם מבוססים תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי, מעתה יש לומר כי מטעם זה המדה המרכזית של י"ג מדות של רחמים היא "ואמת" עם אות ו', כי אותיות "ואמת" היא תורה שבכתב, כמו שמברכים אחרי העליה לתורה: "אשר נתן לנו תורת אמת", ואילו האות ו' של "ואמת" היא תורה שבעל פה הכלולה מו' סדרים, שבה אנו מבררים את מצוות התורה.

יומתק לבאר בזה ענין שני צדדי הפנים שהזוהר הקדוש מכנה "תרין תפוחין קדישין" המאירים מדת "ואמת", כי צד ימין הוא תורה שבכתב בבחינת אמ"ת, וצד שמאל הוא תורה שבעל פה בבחינת ו' של ואמ"ת, כמבואר בתיקוני זוהר (הקדמה יא): "וְכַד אֲתַנְטִילַת מְחֻסַּד אֲתַקְרִיאַת תוֹרָה שְׁבַכְתָּב דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא [כאשר התורה ניטלת מחסד היא נקראת תורה שבכתב שניתנה מימין], דְּכְתִיב (דברים לג-יב) מִימִינוֹ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, וְכַד אֲתַנְטִילַת מְגֻבּוּרָה אֲתַקְרִיאַת תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה", וכאשר היא ניטלת מצד שמאל היא נקראת תורה שבעל פה. וכן מבואר עוד (שם תיקון כא מה:): "תוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה דְּאִתְיְהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְׁמָאלָא".

ליל", כאדם המיילל שמשמיע הרבה קולות קצרים כמו התרועה. לכן כדי לצאת כל הספיקות שמא התרועה היא שילוב של גנוחי גנח וילולי ליל, אנו תוקעים תקיעה שברים תרועה תקיעה, ומחשש שמא התרועה היא רק גנוחי גנח כמו השברים תוקעים גם תקיעה שברים תקיעה, ומחשש שמא התרועה היא רק ילולי ליל תוקעים גם תקיעה תרועה תקיעה.

נמצא לפי זה כי על ידי שאנו תוקעים בשופר, אף שלא נזכר בכתוב בפירוש, וכן על ידי שאנו תוקעים את כל הקולות המשולבים מתקיעה שברים תרועה תקיעה, כדי להדר ולקיים את המצוה לצאת מכל הספיקות, אנו מבררים את מצות תקיעת שופר לאמיתתה של תורה, ועל ידי זה אנו זוכים מדה כנגד מדה להמשיך מדת "ואמת" מאור הפנים של הקב"ה.

"באור פניך יהלכון" להמשיך את אור הפנים

הנה כי כן זהו שאמר הקב"ה לישראל: "יום תרועה יהיה לכם", ראש השנה הוא יום תרועה, אולם מהו הפירוש האמיתי של תרועה, מסרתי "לכם" לברר על פי כללי התורה באיזה כלי צריך לתקוע בשופר או בחצוצרה, וכמה קולות צריך לתקוע, כדי שבזכות הגילוי לאמיתתה של תורה, אני אאיר לכם מאור הפנים מדת "ואמת", ועל ידי זה תזכו להינצל מהמיתה כי "באור פני מלך חיים".

על פי האמור מפרש ה"בני יששכר" כמין חומר מה שדיבר דוד המלך בשבח מצות תקיעת שופר (תהלים פט-טז): "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון". כלומר אשרי העם שיודעים הפירוש האמיתי על מה שכתוב בתורה: "יום תרועה יהיה לכם", כי בזכות גילוי זה לאמיתתה של תורה, ה' באור פניך יהלכון", הם זוכים להמשיך את אור הפנים של מעלה מדת "ואמת". זה תוכן דבריו הקדושים.

הנה מה טוב לבאר בזה מה שהבאנו בשם האריז"ל, כי התיקון למגפה הוא להמשיך את האות א' בתוך אותיות מו"ת לעשות מהן צירוף ואמ"ת. לפי האמור יש לומר שאנו עושים כן על ידי העסק בתורה שנקראת אל"ף, כמו שדרשו בגמרא (שבת קד.) את הנוטריקון של האותיות: "אל"ף ביי"ת, אלף בינה". ופירש רש"י: "אלף בינה, למוד תורה". והנה מקרא מלא דיבר הכתוב (דברים לג-ד): "תורה צוה לנו משה", שהוא השם הקדוש מה"ש שבמילואו מ"ם ה"א ש"יין עולה מו"ת.

לכן על ידי שעוסקים בתורה הנקראת אל"ף שצוה לנו מש"ה שהוא שם מה"ש, ומבררים את ההלכה לאמיתתה של תורה, זוכים לצרף את האות

לא שאל אותו בשבת עד שחשכה במוצאי שבת, שוב אינו נאמן מחשש שהוא משקר. מזה מוכיח ה"בני יששכר" כי בשבת היום השביעי מאירה המדה השביעית "ואמת", לכן אפילו עם הארץ מפחד לשקר.

והנה ידוע כי מדתו של יעקב אבינו היא אמת, כמו שכתוב (מ"ב ז-ב): "תתן אמת ליעקב", ובזכות מדת האמת זכה לקבל ברכות יצחק אביו (בראשית כז-כח): "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ" - "לך" דייקא שמדתך אמת, הרי מבואר כי בזכות מדת "ואמת" זוכים לכל הברכות. לכן בשבת קודש שמתגלית מדת "ואמת" זוכים לכל הברכות.

הנה כי כן זהו שמבאר המדרש: "ויברך אלקים את יום השביעי, ברכו באור פניו של אדם", כי הקב"ה בירך את ישראל בשבת שיאירו פניהם מאור פניו של מעלה מדת "ואמת", ובזכות זה יזכו לכל הברכות, "ויקדש אותו, קדשו באור פניו של אדם", כי על ידי אור הפנים שבא מלמעלה מדת "ואמת" קידש את ישראל שלא ישקרו בשבת, עד כדי כך שאפילו עם הארץ נאמן בדבריו, כי ישראל קדושים הם ולא ידברו כזב בשבת. אלו דבריו הקדושים.

ונראה לבאר לפי זה מה שדרשו במדרש: "ויברך אלקים את יום השביעי, ברכו באור פניו של אדם". הכוונה בזה: "ויברך אלקים את יום השביעי", ברכו בכך שבהיותו יום השביעי מתגלה בו המדה השביעית מדת "ואמת", ומפרש המדרש: "ברכו באור פניו של אדם", כי בשבת קודש מאירה על פני האדם האדמומית של מדת "ואמת", כפי שהיא מאירה על פני התוקע בשופר בראש השנה ממדת "ואמת".

מדת "ואמת" היא כנגד יעקב אבינו שמסובב ב"ב שבטים מימין ומשמאל

נחזור לדברי ה"בני יששכר" שמוסיף לבאר בלשון קדשו: "בהבין כל זה תבין אחי ידידי מה שאמרו חז"ל (סנהדרין יז). בההיא מתא דשמה קושטא [באותה עיר ששמה אמת], דלא שכיב אינש בלא זימנא [שלא מת איש לפני זמנו], דהנה מדת ואמת הוא הארת הפנים כביכול כמו שנתבאר לעיל, ובאור פני מלך חיים [לכן לא מת שם אדם]. ותתבונן עוד בזה מה שאמרו רז"ל (תענית ה): יעקב אבינו לא מת, דכתיב תתן אמת ליעקב, (דברים ד-ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים".

הנה מה טוב ומה נעים להביא סימוכין לחידוש של ה"בני יששכר", כי בשבת קודש שהיא היום השביעי מתגלית המדה השביעית מדת "ואמת", על פי מה שכתב ב"מאור ושמש" פרשת ויחי לפרש בדרך נפלא מה שכתוב אצל יעקב אבינו לפני פטירתו (בראשית מט-כח): "כל אלה שבטי

בני יששכר: ביום השביעי שבת מתגלה המדה השביעית "ואמת", לכן אפילו עם הארץ אינו משקר בשבת

יעקב וי"ב בניו הם כנגד י"ג מדות של רחמים, ויעקב עצמו הוא כנגד מדת "ואמת" בבחינת "תתן אמת ליעקב" בשבת קודש אין צריך לתקוע בשופר כדי לעורר מדת "ואמת", כי היא מתגלה מעצמה בזכות קדושת השבת

הנה כי כן הרווחנו להבין את דברי רבינו סעדיה גאון, שאנו תוקעים בשופר בראש השנה כדי להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו: "וקול שופר חזק מאד", כי כמו שבשעת מתן תורה האיר הקב"ה בתקיעת שופר מלמעלה באדמימות פניו לפניו של ישראל בבחינת "פנים בפנים דיבר ה' עמכם", כן בראש השנה אנו מעוררים למטה על ידי תקיעת שופר באדמימות פני התוקע את אדמימות פני הקב"ה, לגלות לנו משם מדת "ואמת" שהיא בבחינת: "באור פני מלך חיים".

יומתק להבין בזה מה שתיקנו בתפילת שמונה עשרה (ברכת שים שלום): "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", ומפרש ואומר הברכה הנמשכת משם, "כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים", הרי בשעת מתן תורה הארת לנו באור הפנים תורה שבכתב ושבעל פה ממדת "ואמת", אשר משם נמשכים גם כן חיים בבחינת "באור פני מלך חיים", זאת ועוד, "ואהבת חסד", כי מדה זו היא שורש לכל י"ג מדות של רחמים בבחינת "ורב חסד ואמת".

בשבת קודש מתגלה מדת "ואמת"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שביטלו חכמינו ז"ל תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, על פי מה שכתוב (בראשית ב-ג): "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו". ודרשו במדרש (ב"ר יא-ב): "ברכו באור פניו של אדם, קדשו באור פניו של אדם, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת".

וביאר ה"בני יששכר" (מאמרי השבתות מאמר ג אות ו) כוונת המדרש, על פי מה שמגלה חידוש גדול כי בשבת קודש שהיא יום השביעי, מתגלית מאור פניו של הקב"ה המדה השביעית מי"ג מדות של רחמים שהיא מדת "ואמת". והביא ראיה לכך ממה ששינוי במשנה (דמאי פ"ד מ"א): "הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן, ושואלו בשבת יאכל על פיו, חשכה מוצאי שבת, לא יאכל עד שיעשר".

ומפרש בירושלמי (דמאי דף טז): הטעם לכך: "אימת שבת עליו והוא אומר אמת", הרי מבואר כי גם עם הארץ אינו משקר בשבת, ומטעם זה אם

אותיות לחתימת ההקדמה אות שסג) כי באומרם "נעשה ונשמע" קיבלו עליהם "נעשה" תורה שבכתב, "ונשמע" מה שילמדו אותנו חכמי התורה שבעל פה, לכן זכו לשני כתרים אחד כנגד תורה שבכתב ואחד כנגד תורה שבעל פה.

מעתה ירווח לנו ליישב קושיית התוספות, כי מה שכתוב "כתפוח בעצי היער", הכוונה בזה על ישראל שנהגו כתפוח להקדים נעשה לנשמע, וקיבלו עליהם לעסוק בתורה שבכתב ולברר אמיתית הפירוש בתורה שבעל פה, ומה שכתוב "כן דודי בין הבנים", הכוונה בזה על הקב"ה שעורר מדה כנגד מדה את אור הפנים "תרין תפוחין קדישין" להאיר להם מדת "ואמת".

הקב"ה תקע בשופר במתן תורה כדי להאיר לישראל מדת "ואמת"

ונראה להוסיף פנינה יקרה בענין מדת "ואמת" שמתגלה בראש השנה על ידי מצות תקיעת שופר, על פי מה שהזכיר רבינו סעדיה גאון בטעם השלישי מתוך עשרה טעמים על מצות תקיעת שופר: "להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו (שמות יט-טז) וקול שופר חזק מאד, ונקבל על עצמנו מה שקיבלו אבותינו על עצמם נעשה ונשמע".

מעתה נראה לומר בדחילו ורחימו, כי מאחר שכלל גדול הוא "מבשרי אחזה אלוך", נשכיל להבין מזה כי כמו שהתוקע בשופר למטה מעורר באדמומית פניו מדת "ואמת", כן כשתקע הקב"ה בשופר בשעת מתן תורה, האיר לישראל באדמומית פניו כביכול בתרין תפוחין קדישין מדת "ואמת", ובכך נתן להם בעצם את התורה שבכתב מימין ותורה שבעל פה משמאל, כדי שיוכלו לברר כל המצוות לאמיתיה של תורה.

יומתק להבין מה שכתוב (דברים ה-ד): "פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר מתוך האש". כי בתקיעת השופר במתן תורה האיר הקב"ה כביכול באדמומית פניו בתרין תפוחין קדישין מדת "ואמת", שהיא השילוב של תורה שבכתב ותורה שבעל פה מימין ומשמאל, להאיר את הפנים של ישראל למטה, שגם הם יאירו בעסק התורה במדת "ואמת" בבחינת "חכמת אדם תאיר פניו".

בשבת קודש מאירה אדמומית פניו של כל אחד מישראל

בדרך המלך נלך לבאר בזה הטעם שביטלו חכמינו ז"ל תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רל): כי קולות השופר הם רמז על האבות הקדושים: "תקיעה דאברהם, שברים דיצחק, תרועה דיעקב דאתמר ביה (במדבר כג-כא) [לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו] ותרועת מלך בו". וכן מבואר בתיקוני זוהר (תיקון נה פח): "דתרועה איהו ביעקב".

ונראה לבאר לפי זה הטעם שמסיימים בתקיעה שהיא כנגד אברהם אחרי התרועה, כדי לקיים בכך מה שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו (בראשית יב-ב): "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה". ופירש רש"י: "ואעשך לגוי גדול, זה שאומרים אלקי אברהם, ואברכך, זה שאומרים אלקי יצחק, ואגדלה שמך, זה שאומרים אלקי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה. בך חותמין ולא בהם".

אלא שלפי זה צריך ביאור מה שבחר הקב"ה מכל קולות השופר להזכיר רק את קול התרועה: "יום תרועה יהיה לכם", שהוא כנגד יעקב אבינו. ויש לומר שרצה הקב"ה לרמז בכך על הכוונה הנשגבה שגילה רבינו האריז"ל, כי תכלית התקיעה בשופר באדמומית פני התוקע היא לעורר את אור הפנים של מעלה, להאיר משם את המדה המרכזית מדת "ואמת", שהיא מדתו של יעקב אבינו העומד בתווך ומשפיע בקדושתו מימין ומשמאל על כל י"ב שבטי ישראל.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הטעם שביטלו חכמינו ז"ל תקיעת שופר בשבת קודש, כי מאחר שבשבת קודש בהיותה נחלת יעקב שמדתו אמת, מתגלה אור הפנים של מדת "ואמת", כמבואר במדרש: "ויברך אלקים את יום השביעי, ברכו באור פניו של אדם". נמצא לפי זה כי בשבת קודש מאירה אדמומית הפנים של כל אחד מישראל, לכן אין צריך לעשות פעולה לתקוע בשופר כדי לעורר מדה זו, שהרי היא מתעוררת מעצמה בזכות קדושת השבת.

(שבת קיח): "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיה נח-יד) אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך". הנה כי כן מאחר שיעקב אבינו מכוון כנגד מדת "ואמת", לכן בכל שבת שהיא נחלת יעקב מאיר הקב"ה לישראל מאור פניו מדה זו.

נפלא לצרף בזה מה שצוה הקב"ה לערוך בשבת לחם הפנים שתיים עשרה חלות, כמו שכתוב בפרשת אמור (ויקרא כד-ה): "ולקחת סולת ואפית אותה שתיים עשרה חלות, שני עשרונים יהיה החלה האחת, ושמת אותם שתיים מערכות, שש המערכת על השולחן הטהור לפני ה', ונתת על המערכת לבונה זכה והיתה ללחם לאזכרה אשה לה', ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד מאת בני ישראל ברית עולם".

וביאר ה"אבן עזרא" כי י"ב חלות הן כנגד י"ב שבטים, ונתחלקו לשתי מערכות שש מול שש, כמו שמצינו באפוד שנתחלקו גם כן כך, כמו שכתוב (שמות כח-ט): "ולקחת את שתי אבני שוהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל, ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם".

לפי המבואר יש לומר הענין בזה, כי היות ששבת עצמה היא נחלת יעקב שהוא מכוון בקדושתו כנגד המדה המרכזית "ואמת", אשר ממנה מקבלים כל י"ב השבטים המכוונים כנגד שאר י"ב המדות, לכן צוה הקב"ה לערוך בשבת י"ב חלות כנגד י"ב שבטים, שש חלות מימין כנגד ו' מדות מימין: "אל, רחום, וחנון, ארך, אפים, ורב חסד". שש חלות משמאל כנגד ו' מדות משמאל: "נוצר חסד, לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה, ונקמה", ושבת עצמה היא כנגד יעקב אבינו שהוא מדת "ואמת" המרכזית, המשפיע מקדושתו לכל המדות בבחינת "איש אשר כברכתו ברך אותם".

יומתק להבין לפי זה ענין שני צדדי הפנים שהם תרין תפוחין קדישין שמשם מאירה מדת "ואמת", על פי הידוע כי יעקב אבינו עמוד התורה מדתו תפארת הכלולה מחסד מימין וגבורה משמאל, נמצא כי הפנים מצד ימין הוא מדת החסד תורה שבכתב, ומצד שמאל הוא מדת הגבורה תורה שבעל פה, ומשניהם יחד מדת "ואמת" המאירה תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

ישראל שנים עשר, וזאת אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם, איש אשר כברכתו ברך אותם".

ומבאר הענין בזה כי יעקב אבינו עם י"ב השבטים הם כנגד י"ג מדות של רחמים, לכן לפני פטירתו התחבר עם י"ב בניו כדי לעורר י"ג מדות של רחמים, והמשיך לכל אחד מהם ברכות מאותה מדה שהוא מכוון כנגדה, לפי זה הוא מפרש הכתוב: "איש אשר כברכתו ברך אותם", בלשון קדשו:

"איש אשר כברכתו, פירוש לפי מדתו שאחז ונהג את עצמו במדות מהי"ג תיקוני דיקנא, בירך אותם פירוש משך להם מברכה עליונה, וממילא נמשך להם לכל אחד ואחד מהשבטים כל הי"ג תיקוני דיקנא עילאה... ובירך אותם לכולם במקור הרחמים של הי"ג תיקוני דיקנא".

נקדים עוד מה שמבואר בזוהר הקדוש ברעיא מהדימנא (פרשת פנחס רמד): כי יעקב הוא כנגד אות ו': "ו' איהו לקבל יעקב". וביאר ה"מגלה עמוקות" (פרשת וישב ד"ה וישב יעקב הב') כי ענין זה רמוז במילוי של האות וא"ו, ובלשון קדשו: "ולפי שמדת יעקב וא"ו, היו לו י"ב בנים, ו' בני לאה נגד ו' חדשים בקיץ, ו' בני רחל נגד ו' חדשים בחורף, ואף שרחל לא היו לה רק ב' בנים, כבר נקראו בני בלהה על שמה, בסוד (בראשית לז-ב) והוא נער את בני בלהה ובני זלפה".

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שבחר הקב"ה להכניס מדת "ואמת" במרכז י"ג מדות של רחמים, כי מדה זו היא כנגד יעקב אבינו שמדתו "אמת" כמו שכתוב "תתן אמת ליעקב", וניתוספה האות ו' במדת "ואמת" שבמילואה היא וא"ו, לרמז על ו' מדות מצד ימין כנגד ששה שבטים, ועל ו' מדות מצד שמאל כנגד ששה שבטים. וזהו הענין שמדת "ואמת" היא במרכז כנגד יעקב שמדתו אמת, כי הוא ממשיך במדת האמת את הברכות לכל אחד מי"ב השבטים לפי מדרגתו בבחינת "איש אשר כברכתו ברך אותם".

בשבת שהיא נחלת יעקב מתגלה מדת "ואמת"

מעתה יאירו עינינו להבין מה שחידש ה"בני יששכר", כי בשבת יום השביעי מתגלית המדה השביעית מדת "ואמת", שהרי ידוע כי שבת קודש הוא נחלת יעקב אבינו, כמו ששינוי בגמרא

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמו החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com